

Björn Bylund

vid studentfesten HAIN 13/5-65.

Om här i denna krets av mandom, snille, gloire, skönhet, vitterhet och studenter funnes en protokollsekreterare vilket gudarna och rektor förbjude - så skulle förvisso någon paragraf få ungefär följande lydelse:

Visade klassföreståndaren Bylund RIVC att han fått ämnet dagen efter. och inte heller det är sant för jag vet inte med mig att jag fått något ämne. Detta gröna papper säger intet därom. Dock säger det, att SECO-strävandena om medbestämmanderätt i studentexamen äntligen blivit en realitet, då i årets censursgrupp även ingick en SECO-representant i matematikcensorn med ett av våra vanligaste trädnamn.

Vid ett tillfälle liknande detta skall av hävd ock talas i olika ämnen: det klassiska kulturarvet, Människans situation, Den dimmiga skoldebatten, Mognandets problem - jag ämnar inte tala i dessa spörsmål.

Om min undervisning förbjuder mig blygsamheten att tala - jag skall därför säga några ord därom. Låt oss dröja vid detta - ty vad skulle vi eljest tala om. Frågan kan med skäl ställas.

Under större delen av min studietid har jag åtnjutit undervisning. Av denna har jag stundom begagnat mig. Jag bringar därför min största tacksamhet till min då visade energi.

För 8 år sedan började l⁵, som Ni, och tidigt, alltför tidigt säger många, kom undervisningen att få sin prägel av de 18:s stolta Snille och smak men mera av dille och snack. Snack och dill, de tverne elementer, utan vilka skaldekonsten och vältaligheten ingendera skulle kunna nå den uppblomstring det är vår plikt och ära att eftersträva. När den som talar till er i dag, studenter, blickar tillbaka på vår tillryggalagda bana sker det i en anda av ödmjuk självprövning. Har vi lagt ådaga nog snille i vår uppsats, nog snack kring vår litteratur. Därom kommer en eftervärld att döma. Framtidens Schückar, Lammar, Blanckar, Alvingar kommer att böka genom våra arkiver, uppställa sina hypoteser förfäktat sina teorier. Vi avvakta med lugn den dom historiens gudinna en gång skall med sin stylos nedskriiva på evighetens koppartavla.

Vi sitter också lugna och torra inför framtidens dom beträffande studiefrämjande åtgärder. Få ting kunna nämligen i detta avseende jämföras med de tavlor som upphängas i klassrummen. Bevisligen har i mångt fall en bild av Gustaf Adolf, sinnrikt upphängd över den studerandes bänk, hos yngligen eller flickan - om det är en sådan - framkallat de ädlaste själsförmögenheter såsom sedlighet, gudsfruktan, fosterländskt sinnelag, rödlätt hy, anlag för korpulens, medan åter en bild av

Erik XIV, på enahanda sätt anordnad, alstrar intresse för astronomi jämte en sund böjelse för ärtsoppa och giftermål med den engelska drottningen, vilket allt smärtar såväl lärare som elev.

Gratis har ni emellertid inte fått Edra betyg och kunskaper i skilda discipliner, lika litet som pommes frites fritt tilldelas den spisande på näringsställe utan där synas inbakat i priset.

Ni har dock förskonats från intrikata problem som till exempel frågan om vanliga lärare är vanligast eller i det nya gymnasieämnet, jämförande språkforskning, där följande uppgift mycket väl låter sig tänkas.

Vilka är de två franska städer som om de uttalas på engelska beskriva holländarnas byxor. Spörsmål nog så värt studium i den framtida universitetsfilialen i Nyköping projekterad med tanke dels på stadens exklusiva lärarkrafter dels med tanke på stadens läge i centrala sydost-sörmlandsregionsblocket med småhantverk och småindustri i närbelägen förort och hamn. En viss roll kan även Efystras bördiga länder spela i sammanhanget, visionärt utvecklat redan hos den gamle om än blinde Homeros. Men det är kanske att föra för långt att redan tänka sig er städslade i detta universitet. Nu är ni studenter och det är inte dåligt det heller.

Att vara student bland studenter är att leva i en charmfylld värld. Här reder man sig utan duklubbar, här klarar man upp allting med ett minimum av krångel, de mänskliga relationerna skärs bland studenter ner till sina rätta proportioner. Hur kommer det sig då, att ränderna så lätt går ur när studenten blivit en man i staten. Vart tar alla de vackra flickorna i ringen vägen, vart alla de vackra gosarna och var kommer alla borgarbrackorna ifrån. Han som berömde sig av att aldrig sörja för morgondagen - som en sentida Stenbocks kurir rider han nu paragraferna blodiga på sin väg mot äresätena i maktens närhet. Hon som lät sitt pärlskratt trilla utför trapporna en vårnatt på Stora Hotellet, varför blev hon så snart och självklart custos morum i sin nya socialgrupp. Det är rätt skrämmande att tänka sig med vilken iver ni alla kommer att spela luffarschack i den småborgerliga konvensansens rutor. Inför det perspektivet förstår man att det ligger mera allvar än man trodde i Gamla Klang

De drogo bort från vin och sång
till vardagslivets tråk och tvång

och man stämmer också in i orden O quae mutatio rerum.

En förlängd student, är det reaktionens fältrop för återgång till studentromantiken. Ett fältrop låt gå för det men nödvändigt för att vi skall kunna rädda med oss det väsentligaste av det snabbt förbrinnande hus som heter vår ungdom, rädda med oss leklynnat och förmågan att inte ta oss själva eller varandra för högtidligt, dela med oss viljan till engagemang för människor och idéer och framför allt modet att erkänna att man inte är sämre karl för att man kan ändra ståndpunkt.

När jag i detta ögonblick står så att säga på höjden av min lärarbanas branter, där vattendragen i olika former inte längre har något intresse är det mig kärt att säga tack.

Vad vore väl livet utan problem, har en indisk tänkare sagt. Att frågan bara kan besvaras med ett bestämt nej inser var och en som tagit studenten. Det är ju inte cirkus överallt det luktar sågspån.

Vi lärare vore hycklare om vi inte erkände att vi är tacksamma när ni nu lämnar oss men också vemodsfyllda. Det är nu en gång så att allt som utföres i skolan inte uteslutande kommer från oss utan det är ni som varit den givande parten, ni är den resonansbotten utan vilken utövarna av de pedagogiska konstarterna inte kan spela rent och gnisselfritt.

Jag tackar er alla och med mig de inte närvarande klassföreståndarna för att ni så intensivt och jag höll på att säga oegennyttigt fört arbetet vidare till skolans värn och ära.

Med en förhoppning att ni åtlyder det gamla ordet

Efter Ditt tal må ingen döma

föreslår jag, att vi höjer en pokal för årets studenter.
